

ATMINTINĖ PACIENTUI, KAIP PASIRUOŠTI LABORATORINIAMS TYRIMAMS

Kaip pasiruošti kraujo laboratoriniams tyrimams:

1. Prieš atliekant kraujo tyrimą rekomenduojama nevalgyti 8 – 12 valandų iki ėminio paėmimo (pavalgius gliukozės, lipidogramos bei kraujo krešėjimo tyrimų rezultatai gali būti netikslūs). Patartina gerti tik vandenį.
2. Likus 1 – 2 dienoms iki kraujo ėminio paėmimo patartina valgyti mažiau riebaus ir kepto maisto, nevartoti alkoholio.
3. Rekomenduojama bent 2 valandas iki ėminio paėmimo nerūkyti.
4. Vengti fizinio krūvio ir streso (tai gali daryti įtaką kai kurių fermentų aktyvumui ir medžiagų koncentracijai organizme).
5. Daugelio fermentų ir hormonų koncentracija kraujyje svyruoja priklausomai nuo paros laiko, todėl patartina kraują tyrimams priduoti iki 10 valandos ryto, nebent gydytojas nurodė kitaip.
6. Tyrimus geriausia atlikti prieš pradėdant vartoti vaistus, arba po gydymo praėjus 10 – 14 dienų. Jei vartojami vaistai yra būtini apie juos būtina įspėti gydančią gydytoją arba laboratorijos darbuotoją.
7. Vartojant antikoagulantus, ėminį protrombino aktyvumo nustatymui reikia paimti prieš eilinę geriamųjų antikoagulantų dozę, antikoagulantus išgerti po kraujo paėmimo.
8. Moterų hormoninių tyrimų rezultatams įtakos turi fiziologiniai faktoriai, susiję su menstruaciniu ciklu, todėl, reikia vadovautis gydančio gydytojo rekomendacijomis kurią ciklo dieną atlikti tyrimus.
9. Moterims nerekomenduojama atlikti kraujo tyrimų menstruacijų metu.
10. Prieš atliekant PSA tyrimą rekomenduojama susilaikyti nuo seksualinio aktyvumo 48 valandas.
11. Infekcinių ligų tyrimus rekomenduojama atlikti praėjus 2 - 4 savaitėms po įtariamo užsikrėtimo.
12. Prieš kraujo ėmimo procedūrą reikia nusiraminti ir ramiai pasėdėti 10 – 15 min., procedūros metu - atsipalaiduoti ir nekreipti dėmesio į pašalinius veiksnius.

Šlapimo surinkimo instrukcija, pasiruošimas tyrimui:

SVARBU: Šlapimas tyrimui turi būti surenkamas tik į tam skirtą vienkartinį plastikinį indelį. Šlapimas surinktas į kitą tarą (stiklainiukus, indelius nuo maisto produktų ir kt.) tyrimui yra netinkamas ir nebus priimamas.

1. Moterims nerekomenduojama atlikti šlapimo tyrimą menstruacijų metu, jei tyrimą atlikti būtina, menstruacijų metu ir 2 - 3 dienas po jų rekomenduojama naudoti tamponus, siekiant užkirsti kelią kraujo patekimui į ėminį.
2. Šlapimo tyrimą nerekomenduojama atlikti po sunkaus fizinio krūvio.
3. Parą prieš šlapimo tyrimą nevartoti vitamino C preparatų ir vaistų, į kurių sudėtį įeina vitaminas C.
4. Tinkamiausias ėminys šlapimo tyrimams – rytinis vidurinės srovės ėminys.
5. Šlapimo ėminio tinkamas surinkimas:

- Prieš šlapimo tyrimą būtina nusiplauti rankas su tualetiniu muilu ir vandeniu, lytinius organus – tik su vandeniu (moterims reikia praskirti lytines lūpas, vyrams – atitraukti apyvarpę) ir sausai nušluostyti. Jei nėra galimybės apsiprausti, galima naudoti drėgnas servetėles.

- Nuplauto ploto negalima liesti rankomis.

- Į šlapimo indelį surenkama vidurinė šlapimo porcija, t. y. pirmoji šlapimo čiurkšlė nuleidžiama į tualetą, po to 10 - 50 ml. šlapimo surenkama į šlapimo surinkimo indelį ir baigiama šlapintis.

- Moteris šlapinimosi metu laiko išplėstas išorines lytines lūpas.

- Naujagimių ir kūdikių šlapimą rekomenduojama rinkti į pediatriinį šlapimo surinkimo maišelį. Surinkimo maišelis turėtų būti laikomas ne ilgiau kaip valandą, nes vėliau padidėja ėminio užterštumo rizika. Šlapimo ėminys iš maišelio turi būti perkeltas į šlapimo surinkimo indelį.

- Ant ėminio talpyklos užrašoma vardas, pavardė ir gimimo metai.

- Po surinkimo, šlapimo ėminiai kuo skubiau, bet neilgiau kaip per valandą, laikant ir gabenant 18 - 25 °C temperatūroje, turi būti pristatyti į laboratoriją. Jei to padaryti neįmanoma, ėminiai turi būti laikomi 2 – 8 °C temperatūroje ir pristatyti į laboratoriją ne ilgiau kaip per 4 valandas po surinkimo.

Išmatų surinkimo instrukcija ir pasiruošimas tyrimui:

SVARBU: Išmatos koprologiniam tyrimui renkamos į vienkartinius išmatų surinkimo indelius su šaukšteliu, kuriuos galima įsigyti vaistinėse. Išmatos surinktos į kitą tarą (stiklainiukus, indelius nuo maisto produktų ir kt.) tyrimui yra netinkamos ir nebus priimanamos.

SVARBU: Išmatos slaptą kraują išmatose tyrimui surenkamos į FOB testo buferio buteliuką su išmatų paėmimo aplikatoriumi, kurį, paskyręs tyrimą, duoda gydytojas.

1. Tyrimams netinka išmatos surinktos po klizmavimo, jei buvo naudotos žvakutės, simpatikotropiniai ar kiti laisvinamieji vaistai, bismuto ar bario preparatai.

2. Koprologiniam išmatų tyrimui specialaus pasiruošimo nereikia.

3. Pasiruošimas slaptą kraują išmatose nustatymui (FOB):

- Tyrimui netinka ėminiai surinkti menstruacijų metu, 3 dienos prieš ir po jų, kraujuojant iš hemoroidinių mazgų, jei išmatose yra kraujo.

- Mažiausiai 48 val. iki ėminio paėmimo nevartoti skrandį dirginančių nesteroidinių ir steroidinių vaistų nuo uždegimo, aspirino, antikoagulantų, geležies preparatų ir alkoholio.

- 3-4 dienas nevalgyti termiškai neapdorotos mėsos ar žuvies.

- Nevalgyti vaisių ir daržovių, kurių sudėtyje yra peroksidazės (krienų, žiedinių kopūstų, šparaginių pupelių, obuolių, apelsinų).

4. Išmatų ėminio tinkamas surinkimas:

- Išmatų ėminius reikia paimti iš 2 – 3 skirtingų vietų, juose neturi būti šlapimo ar vandens priemaišų. Jei tyrimui skirta medžiaga įkrenta į klozetą, tyrimui ji nebetinkama. Reikiamas ėminio kiekis yra 5 - 15 g.

- Viduriuojant reikia atkreipti dėmesį į gleives, kraujo gumuliukus, juos paimti tyrimui.

- Renkant išmatas parazitologiniam tyrimui, reikia ypatingai atkreipti dėmesį į gleives, kraujo gumuliukus ar pasišalinusius helmintus, jų narelius išmatose. Juos būtina surinkti ištyrimui.

- Išmatų ėminiai skirti slaptą kraują tyrimui su buteliuko dangtelyje esančiu aplikatoriumi paimami iš 2 - 3 skirtingų vietų ir dedami į FOB buferį. Išmatose neturi būti šlapimo ar vandens

priemaišų. Jei tyrimui skirta medžiaga įkrenta į klozetą, tyrimui ji nebetinkama. Reikiamas ėminio kiekis yra 50 mg.

- Ant ėminio talpyklos užrašoma vardas, pavardė ir gimimo metai.
- Po surinkimo išmatų ėminys koprologiniams tyrimui į laboratoriją turi būti pristatytas per 24 val. laikant ir gabenant 18 – 25 °C, jei ėminys pristatomas kitą dieną, ėminys laikomas ir gabenamas 2 – 8 °C temperatūroje.
- Išmatų ėminys FOB tyrimui po surinkimo į laboratoriją turi būti pristatytas per 6 val. laikant ir gabenant 18 – 25 °C temperatūroje. Jei to padaryti neįmanoma, ėminys turi būti laikomas 2 – 8 °C temperatūroje ir pristatytas į laboratoriją per 24 valandas.

Ėminio surinkimas Spalinių (*Enterobius vermicularis*) kiaušinių tyrimui ir pasiruošimas jam:

1. Ėminį vaikams ima tėvai arba juos prižiūrintys suaugusieji.
2. Ėminys imamas po nakties miego, dar nespėjus pasituštinti, nesiprausus.
3. Ėminys imamas su skaidria lipnia plėvele.
4. Skaidri lipni plėvelė prispaudžiama prie išangės, vėliau nuimama ir lipnia puse prikljuojama ant objekcinio stiklelio stengiantis, kad nesusidarytų oro burbulai (objekcinį stiklelį duoda tyrimą paskyręs gydytojas).
5. Ant šlifuoto objekcinio stiklelio krašto užrašoma vardas, pavardė ir gimimo metai.
6. Tyrimą rekomenduojama kartoti tris dienas iš eilės.
7. Ėminys į laboratoriją turi būti pristatytas per 24 valandas nuo paėmimo laiko, laikant ir gabenant 18 – 25 °C temperatūroje.

Ėminio surinkimas Spalinių (*Enterobius vermicularis*)
kiaušinių tyrimui

